

SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH 96

KRAJOBRAZ NADMORSKI

PRZEDMIOT: Edukacja przyrodniczo- polonistyczna
Klasa: III szkoła podstawowa
CZAS REALIZACJI: 2 godziny lekcyjne (2 x 45 minut).

Zagadnienia:

Kształtowanie wiedzy na temat krajobrazu nadmorskiego, znajomość pojęcia morze, cechy krajobrazu nadmorskiego, kształcenie umiejętności tworzenia rodziny wyrazów do słowa morze..

METODY I FORMY PRACY:

- Pogadanka, Praca indywidualna, Praca zróżnicowana, Praca z tekstem.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- mapa Polski, karta pracy (załącznik 1), puzzle interaktywne online:
http://www.grypuzzle.pl/uk%C5%82adanka-morze_4f37adfee1e97.html.

CELE LEKCJI:

Cel ogólny:	Cele szczegółowe:
<ul style="list-style-type: none"> • kształcenie wiedzy o Polsce; • doskonalenie umiejętności posługiwania się mapą; • rozwijanie wiedzy na temat polskiego krajobrazu nadmorskiego; • kształcenie umiejętności tworzenia rodziny wyrazów; • kształcenie aktywności twórczej. 	<p>Uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, w których regionie Polski znajduje się morze; • zna cechy krajobrazu nadmorskiego; • potrafi zapisać słowo: morze, zna nazwę Morze Bałtyckie i potrafi ją zapisać poprawnie; • potrafi utworzyć rodzinę wyrazów do słowa morze; • jest aktywny na zajęciach.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie

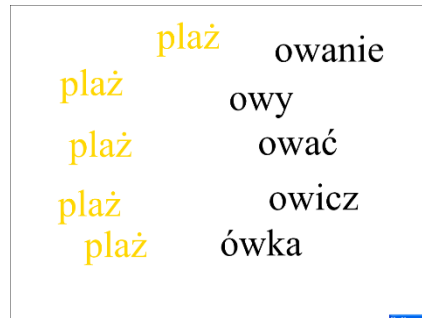
Czas realizacji: 15 minut

1. Nauczyciel wita się z uczniami.
2. Sprawdzenie pracy domowej.
3. Wprowadzenie do tematu lekcji. Uczniowie układają puzzle interaktywne:
http://www.grypuzzle.pl/uk%C5%82adanka-morze_4f37adfee1e97.html
Puzzle przedstawiają widok morza.
4. Zapisanie tematu lekcji.

Rozwinięcie

Czas realizacji: 70 minut

5. Nauczyciel prosi uczniów o to, by na mapie Polski pokazali morze. Pytanie: Jak nazywa się polskie morze? MORZE BAŁTYCKIE.
6. Uczniowie dostają od nauczyciela karty pracy (załącznik 1), które zawierają tekst dotyczący nadmorskiego krajobrazu. Ich zadaniem jest przeczytanie tekstu po cichu i zapamiętanie jak najwięcej wiadomości. Mają na to 10 minut.
Analiza treści zapamiętanych przez uczniów. Nauczyciel zadaje pytania dotyczące przeczytanego tekstu:
  - ❖ Jakie cechy ma krajobraz nadmorski?
  - ❖ Które regiony zaliczamy do krajobrazu nadmorskiego?
  - ❖ Jaka szata roślinna występuje nad polskim morzem?
  - ❖ Jakie zwierzęta możemy spotkać nad polskim morzem?
7. Uczniowie pracują w grupach- trzy grupy. Każda grupa dostaje karty pracy z tekstem dotyczącym regionu nadmorskiego. Grupy mają za zadanie przygotować krótkie wiadomości na temat przeczytanych tekstów.
8. Każda grupa po kolei prezentuje przygotowane przez siebie informacje. Reszta klasy notuje w zeszytach.
9. Zabawy słowami:
  - ❖ tworzenie rodziny wyrazów *plaża, morze*. Na tablicy zamieszczony jest kartonik z wyrazem *morze* (częstka *mor* jest zapisana niebieskim kolorem), na tablicy interaktywnej znajdują się części wyrazów *mor* (trzy razy), *ski* (trzy razy), *nad* (jeden raz), *daleko* (jeden raz). Dzieci łączą części i odczytują utworzone wyrazy: *morski, nadmorski, dalekomorski*. Następnie tworzą z nimi związki wyrazowe, np. *morski statek, morska fala, nadmorski klimat, dalekomorski rejs*

- ❖ tworzenie rodziny wyrazów plaża: dzieci mają do dyspozycji sześć żółtych kartoników, (lub w wersji interaktywnej) z częstką *plaż* oraz po jednym kartoniku z częstkami: *owicz*, *owy*, *owanie*, *ować*, *ówka*. Tworzą rodzinę: *plażowicz*, *plażowy*, *plażować*, *plażówka*

10. Zapisywanie utworzonych wyrazów w zeszytach.

Zakończenie

Czas realizacji: 5 minut

11. Podsumowanie wiadomości z lekcji:

- ❖ O czym mówiliśmy na dzisiejszej lekcji?

12. Pożegnanie uczniów.

KARTA PRACY 1

KRAJOBRAZ NADMORSKI

Cechy krajobrazu nadmorskiego:

- teren równinny,
- pojedyncze wzgórza,
- rzeki uchodzą do morza,
- rzeki przy ujściu zostawiają osady,
- wybrzeża są płaskie lub strome,
- występują mierzeje: Wiśłana i Helska,
- jeziora przybrzeżne: Łebsko, Gardno i Serbsko.

Na krajobraz nadmorski mają wpływ wiatr i fale morskie. Fale morskie niszczą wysoki klifowy brzeg i podmywając go, powodują obsuwanie się skał i cofanie się brzegu. Taki brzeg można obserwować na wyspie Wolin, w Trzasku koło Gdyni i na przylądku Rozewie. Fale zabierają piasek, muł i skały, pozostawiając ten materiał w miejscu, gdzie prąd jest słaby, a wybrzeże płaskie. Tak tworzą się wały zwane mierzejami. Mierzeje coraz bardziej narastają, aż odcinają zatoki od morza, tworząc jezioro przybrzeżne. Wiatr powoduje powstawanie wydmy z piasku, znajdującego się na brzegu morza. Wydmy mogą być przenoszone na duże odległości.

Pobrzeże, pas nizin ciągnących się wzdłuż wybrzeża morskiego, jest poprzecinany dolinami rzek.

Na zachodzie jest to Nizina Szczecińska, dalej Pobrzeże Słowińsko-Kaszubskie i Żuławy Wiślane.

Pas nizinny jest najszerszy w okolicach ujścia Odry do Bałtyku - wynosi 100 km, a w okolicy Gdyni szerokość niziny wynosi 1 km. Urozmaiconą linię brzegową mają tylko: na zachodzie: Zatoka Pomorska, wyspy Uznam i Wolin, Zalew Szczeciński, a na wschodzie: Zatoka Pomorska, Półwysep Helski, Zatoka Gdańska, Mierzeja Wiśłana.

Krajobrazy pobrzeży są urozmaicone, a na ich kształtowanie ma wpływ morze. Wybrzeża morskie są wysokie, urwiste na wyspie Wolin, w okolicach Gdyni i Rozewia. W innych miejscach wybrzeża są płaskie - występują szerokie plaże piaszczyste lub kamieniste. Za nimi ciągną się wydmy - ławice piasku, w niektórych miejscach ruchome.

WOLIŃSKI PARK NARODOWY

Woliński Park Narodowy obejmuje bardzo piękną część polskiego wybrzeża: część wyspy Wolin, część Zalewu Szczecińskiego i Zatoki Pomorskiej.

Krajobraz jest urozmaicony:

- nadbrzeżne urwiska - wybrzeże klifowe,
- płaskie wybrzeże z plażami,
- wydmy,
- jeziora: Grodno i Turkusowe,
- wzgórza porośnięte lasami.

Klimat kształtuje się pod wpływem morza: wilgotne powietrze, łagodne zimy, niezbyt upalne lata.

Roślinność - lasy mieszane: buki, sosny, dęby, a na wydmach: rokitnik zwyczajny, mikołajek nadmorski, wydmuchrzyca piaskowa, kamora czerwona, piaskownica zwyczajna, rozchodnik.

Zwierzęta - owady (np. jelonek rogacz), nietoperze, orzeł bielik, ptaki wodne (mewy, czaple, perkozy).

Na terenie parku widać działanie morza:

- w czasie sztormów duże fale uderzają z ogromną siłą o niski brzeg, wyrzucając piasek, a wiatr usypuje wydmy;
- fale uderzają w wybrzeże wysokie z bardzo dużą siłą, podcięty brzeg osuwa się do morza, wybrzeże cofa się corocznie przeciętnie o 1 m.

Załącznik 3

SŁOWIŃSK PARK NARODOWY

Słowiński Park Narodowy obejmuje Mierzę Łebską, jezioro Łebsko, jezioro Gardno oraz pas wybrzeża po ujście do morza rzeki Łupawy. Prądy morskie usypują wały z piaskiem - mierzeje. W miarę upływu czasu narastające mierzeje zamykają zatokę i tworzą się jeziora przybrzeżne. Jeziora Gardno i Łebsko powstały właśnie w ten sposób. Są to obszary bardzo ciekawe przyrodniczo, są ostoją bogatej fauny ptaków wodnych, a także ptaków przelotnych, jest tutaj też rezerwat ryb.

Na terenie parku występują wędrujące **wydm**y, które w wyniku działania wiatru przesuwały się z zachodu na wschód. Wydm ruchome przesuwały się nawet o 10 m w ciągu roku. Najwyższe wydmy osiągają 42 m, zasypują drzewa, niszcząc las. W Trzęsaczu można zaobserwować niszczące działanie fal morskich: stoją tutaj ruiny kościoła, który w XVI w. znajdował się 2 km od morza, w XVII - 58 m, a w 1910 r. część jego runęła do morza. Na wydmach rośnie wydmuchrzyca, mikołajek nadmorski, trawy, a wokół bór sosnowy.

Część parku zajmują tereny bagienne i torfowiska z widłakiem torfowym i rosiczką, są to tereny dolin niewielkich rzek.

ŻUŁAWY WIŚLANE

Żuławy Wiślane powstały w wyniku nanoszenia przez rzekę piasków, ilów i innych osadów. Ujście Wisły do morza tworzy deltę, czyli ujście w kształcie trójkąta. Delta to rozległa równina utworzona z materiału nagromadzonego przez rzekę przy jej ujściu. Z koryta głównego rozchodzą się mniejsze koryta, odprowadzające wodę Wisły do morza, do Zatoki Gdańskiej uchodzi jedna odnoga, a do Zalewu Wiślanego druga - Nogat. Obszar delty jest płaski, skierowany ku morzu, na jego obrzeżach występują depresje - tereny położone poniżej poziomu morza. Najniżej położona miejscowość to Raczki Elbląskie 1,8 m p.p.m. (poniżej poziomu morza).

Osady rzeczne tworzą **mady** - urodzajne gleby. Osusza się je, tworząc poldery. Na polderach uprawia się pszenicę, buraki cukrowe. Dostęp do morza przynosi korzyści, powstały tu duże miasta portowe: Gdańsk, Gdynia Sopot, Kołobrzeg, Łeba, Szczecin. Rozkwit tych miast związany jest z wymianą handlową z innymi państwami, rozwojem stoczni, portów, rybołówstwem, przetwórstwem rybnym, transportem morskim - towarowym i pasażerskim. Ośrodki turystyczne to: Świnoujście, Międzyzdroje, Kołobrzeg, Mielno, Łeba, Władysławowo, Jastarnia, Hel, Sopot, Krynica Morska, Gdańsk.